

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 44

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Uvdal

Emne: Vevning

Bygdelag: Uvdal og Numedal.

Oppskr. av: Anna Samuelsen

Gard: Skogheim

(adresse): Uvdal

G.nr. 61 Br.nr. 22

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. **Mest eiga røynsle**

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

I Hvilke vevmaater kjennes og har vert i bruk til
1.

Mannsklede Det mest almindelige tøy te manns-
klær var vømmøl (vadmøl). Det var alltid heimevevd, var
av heil ull. Til gvandagskler vart det helst bruka graat
vømmøl og til helgedagskler svart. Det var arbeid av
gvit renning og islett og vart i rektig gamle dage farga
svart med noko dei kalle beklet. Den var heilt farge-
ekta, so etterpaa kona dei sende tøy te "stampa" som
var i bygde o faa bereid det til ganska fint tøy. I dei
seinare aar sende dei kvitt vømmøl te fargehandleran i
byan o fek stampa o pressa det, o daa vart det rektig ~~fint~~
fint. Graat vømmøl vart berre sendt paa bygdestampa o
berekid der.

Garnet dei vov vømmøl taa var heimespønne
varp o veft. Varp var vanskalaste o spinne. Ulle te varp
maatte vera taa den lengste o finaeste ulle. Nør dei spann
varp maatte røkkhjule gaa te høgre, o naar dei spann ~~veft~~
veft jek røkkhjule te venstre. I almindelegheit vart v
vømmøl vove i toskaft, men dei tredde det likevel paa 4
skafte bandt det up te toskaft nør dei vov det.

Rektig tjukt vømmøl vart vove ~~veft~~ i vend, dei
kalle, det vart mest bruka *te arbeidsklev*

Kvinnekler Skulde det vera rektig fine kvinfolkkler vart det "grannty" som var jevaste . "Granty" er spenne ~~axve~~ o vøve som toskafta vømmel, men taa endå grannare baade varp o veft. Det vart ikkje sendt paa stampa, men rulla paa ein støkk som var kleivd i mitten. Ja fyrst vart tøie l lagt i ei balje ned kalt vatn te det var gjennombløit, so rulla ein det paa støkken, o ein aan ein helt i tøie, so det vart rulla hart paa støkken. So sauma det tøiendin te, me nokon laange sting, so sette dei ein bløig i hør ende paa "tøikubbin", so sette dei kubbin i eit varmt hus - hvis det var vinteren -, so snudde dei kubbin up ne nokon døga i meljom, so tøie skulde turke jamt. Ettersom tøie turka løsna bløigan, so vart dei sligne inn jupare so tøie sto i strekk bestandig. Det tok fleire viku før ~~tøi~~ tøie vart turt, so dei kona rulle det taa støkken, men daa var det rektig fint.

Detta var den allerelste maatin o den bli bruka te dags date naar dei vov a halvull^u verke^u. Men alt det dei kalla "grannty" ha no i aaver 50 aar vorte sendt te fargerian i byan. "Granty" ha dei tit lete "klesbe-reid" o farga, daa bli det vøve taa kvit renning o veft o nør det fer behandling paa eit rektig far geri - t.d. Vest fossen - so likna det heilt "kjøpekløe".

Detta var kvinfolkkler te fint bruk. Det vanlege til gvandagsbruk var "verken" det er bommuldsrenning o heimespennin ^{ull} veft. No i dei seinare aar bli nesten all ull sendt te spinnerian o so faa dei vevgarn heimatt. So bli det vøve rutute o stripute tøi te sommaarskler, Det bli mest vøve i toskaft. Men det bli og "krympa" (lagt i vatten o rulla paa støkken so det ikkje ska

krøpe etter det har kome i klær.

3.

Undertøi: No bruke dei allerfleste mako te undertøi, men det er ikkje meir ell' 30- 40 aar sea det vart almindele Før vart det baade te kar o kvinfolkondertøi bruka "bomesi" ein vendevevna som er tjukk o blaut. So bruka dei almindeleg sjurtelerret, somme vov det sjøl, men dei fleste kjøpte det ~~ferdig~~ ferdig somme bruka ulltrøier nerast kroppen det var heimestrikka .

So vart det bruka busserultøi te karan , det var ~~vare~~ heimevove.

4.

Segjeomheng vart vist aldrig vove, det er ikkje at meir ~~ett~~ ell' eit hus i bygde no der senjan er slik aat det bruka omhegn , o der er det av sers som er kjøpt.

5.

Sengetøi: (laken, sengetepper putevar o.s.v.) Slikt vart heimevove, alt som ikkje skulde vete taa fint lakenlerret. Te almindeleg gvandagsbruk vart det bruka kjell taa halvull. Kjøpt bommulsrenning o heimespønne lysegraat ull garn , det vart sommetier blanda ull o opplukka ullfiller . (Kjekke taa heilull som var utslitne o av ungan i huse plukka upp , so vart det koka o turka o karda isammen med ull , spunne, aa bruke til vert i "ondkjell" dei kalla. Skulde det vora fine "ondkjell"(under laken) so vart dei vovne i toskaft av kvit varp, kvit ulgarn med svarte smaastripet i ca 10 cm. mellem hver stripe . Det vart mest bruka skinnfell te ~~savv~~ vinterbruk og laken ell' slike halvullkjell til sommarsbruk. Hadde dei fjørdyne aavanpaa so var bordteret heimevove i oddelerret, eit tjukt tet stoff vove i vend. Te overbreisle vart bruka tjukke aakle i vene fargu. Det er ~~unoko~~ det kalle "den nye aakleevningen " den er triskafta , o det er mest fargeskiftinje som utgjere stasen. So vart

4
det i riktig gamal tid bruka "smettabandaakle", den konste ~~var~~
var burte her i maange aar men er nokome att, men bli no
mest bruka te veggpynt. I gamal tid vart dei og bruka til
veggpynt ved høgtidshelga , eller laag dei paa senje te aaver-
breisle. Men dei mest almindelege aaverbreislun som dei te
kvardagsbruk ^{bruke} framleis , var aakle vevd i "Muruspjell".
Renninje var bommuldsgarn nr. 12 6 traads o isletten var
2traads heimespunne ulgarn mest i svartpunnfarge o stripun
av raut, gult o blaat ulgarn . Alt detta eg har sagt var
bommuldsrenning i , var sjølsagt av lin denti dei for mykje
aaver loo aar sea dyrka lin heime paa gardan , den tie var
det vist ikkje bommuldsgarn aa faa kjøpt uppi fjellbygdan i
alle fall. Eg har vedlagt noko tegninga av dei diverse
"aaverbreislu".

6.

Duker, servietter.

Duker o servietter vart det bruka
svert lite taa i gamal tid, det høire mest dei siste 60 aaran
te Bruka dei nokon duka, so var det fint lin i dei , serviettar
var ein ukjend luksus, Dei siste 50 aaran vart det vove slikt
i firskafte dreil , men maange hadde kjøpte fraa fabrikkane. ~~D~~
Dei siste aaran har heimevovne dukar o serviettar kome i b
bruk att.

7.

Haankler er eit kapittel før seg sjøl. Te kvardagsbruk vart dei
dei vovne i firskafte vend o berre falla, men te pynte-
hankle vart dei nok vovne i samreslags vev, men imeljom
kvart handkle vart det sliji fram taa renninje so det fy
fylgde med ca 20-30 cm. renning. av den vart det knytt ha
handkleflette i maange fine mynster. Osso gadde dei nokon
handkle dei kalla "kørvehandkle" dei var mest meteren laange
o dei vart knytt handkleflette paa i begge endan . Slike
vart bruka te o leje paa bøtten i sendingskørve naar dei
skulde ha klingesending med seg te sjyllfokje i eit brullaup

Bege endan laag aaver klingesendinge.

8.

Aakler o tepper

har eg skrivi so mykje om aavanfør so det

er ikkje noko meir o seia om.

II °

3
Dei forskjellige navn paa mønster og border kan me rekne up nokon : 1 Muruspjell (2skafta aakle)
2 "Den nye aaklevevning" (triskafta)
3. Smettaband (Aakle) Kjellvevna (under og over kjell)
5 Bommesi, 6 Tuskaft. (alm. toskaftet lerret 6) Vømmølsvevning (to o firskfta) 7 Aaverbreisle (felle) navn paa alt som har meg sengetepper aa gjøre. So ha meg selaband - fletting. 9 Reivelindvevning i bandgrind (Eg sende med ei liten prøve av slikt som kvinfolka før brukte te seler paa stakkan sine , samre slagen bruka dei til reivelinda dentid dei reiva ongan, reivelindan var daa maange alen laange - stakkars ongan- det er maange aar sea dei slita med det no, sikkert 50 aar, men dei fleste karan som har vore reiva slik jeng sluteksla den dag i dag, men det maa no skredderan rette paa .

Nokon band i samre grindvevna var strømpeband, men dei var berre halv so breie . Eg vedlegg ei lita prøve paa reivelinde, som de ser er letagaane o noko kvitt ginn renninje o isletten er berre tolagt bommuldsgaan, mynsteret maatte dei enten ha i skallin ell' dei hadde noko o sjaa etter.

So vedlegg eg litegrann av eit gamalt selaband taa den rektig gjeve slagen. 10 Det er minst 2-300 aar gamalt ,det er arbeid i bandgrind, det er taa den aller elste slagte smettig ein kjenner til. Eg fekk det av ei gamal kjerring før ca. 50 aar sea: " De æ kje' noko o dra paa, det æ so gamalt ", sa ho Er det ikkje vakkert? E ska ikkje ha det med meg naar eg døir , so versaagod.

No huksa eg ikkje noko sers meir om vevning, eg helt nokon smaa vevkurs daa eg var i omgdomen, men det er noko lenje sea no.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)